GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOZZI IŠVADA,
pateikta 2012 m. kovo 20 d.[1]

Byla C-42/11

João Pedro Lopes Da Silva Jorge

(Cour d'appel d'Amiens (Prancūzija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Pagrindų sprendimas dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos — Valstybės narės teisės aktas, pagal kurį galimybė nevykdyti Europos arešto orderio suteikiama tik tuo atveju, jei prašomi perduoti asmenys yra šios valstybės piliečiai — Diskriminacija dėl pilietybės“

1. Nagrinėjamu prašymu priimti prejudicinį sprendimą, gautu iš *Cour d'appel d'Amiens* (Amjeno apeliacinis teismas) (Prancūzija), Teisingumo Teismui vėl suteikiama galimybė išaiškinti 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos[2] 4 straipsnio 6 punktą. Teisingumo Teismo pirmiausia prašoma patikslinti savo praktiką ir nustatyti pusiausvyrą tarp diskrecijos, kuri turi būti pripažinta valstybėms narėms, kai jos įgyvendina minėtą pagrindų sprendimą, ir garantijų, kurios turi būti suteikiamos Europos Sąjungos piliečiams, kai dėl jų yra išduotas Europos arešto orderis siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, apimties.

I – Teisinis pagrindas

A – *Tarptautinė teisė*

2. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos, pasirašytos Strasbūre 1983 m. kovo 21 d., kurios šalys yra visos Sąjungos valstybės narės, 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „valstybės abipusiškai įsipareigoja pagal šioje Konvencijoje numatytas sąlygas kuo artimiau bendradarbiauti perduodant nuteistuosius asmenis“.

3. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos 3 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta:

„Perdavimas gali vykti tik pagal šias Konvencijos sąlygas [Perdavimas pagal šią Konvenciją gali vykti tik tokiomis sąlygomis]:

a) nuteistasis turi būti valstybės, kurioje atliks bausmę, išeivis [turi būti vykdančiosios valstybės pilietis].“

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34.

4. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos 3 straipsnio 4 dalyje patikslinama, kad „kiekviena valstybė bet kuriuo metu Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui pasiųstoje deklaracijoje gali [savo ruožtu] apibrėžti šioje Konvencijoje vartojamą „išeivio“ [„piliečio“] terminą“.

B – *Sąjungos teisė*

1. Pagrindų sprendimas 2002/584

5. Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnyje Europos arešto orderis apibrėžiamas taip:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų ir perduotų prašomą asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę, arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnyje.“

6. Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnyje išvardyti Europos arešto orderio neprivalomojo nevykdymo pagrindai. Šio straipsnio 6 punkte nurodyta, kad „vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį <...>, jei [jis] yra išduotas, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo vidaus teisę“.

7. Pagrindų sprendimo 2002/584 32 straipsnyje nustatyta, kad „ekstradicijos prašymus, gautus iki 2004 m. sausio 1 d., ir toliau reglamentuoja su ekstradicija susiję galiojantys dokumentai. Prašymus, gautus po tos datos, reglamentuoja taisyklės, kurias valstybės narės priima pagal šį pagrindų sprendimą. Tačiau bet kuri valstybė narė, Tarybai priimant šį pagrindų sprendimą, gali padaryti pareiškimą, nurodydama, kad [kaip] vykdančioji valstybė narė [ji] ir toliau priims sprendimus dėl prašymų, susijusius su veikomis, įvykdytomis prieš jos nurodytą datą, vadovaudamasi ekstradicijos sistema, kuri buvo taikoma iki 2004 m. sausio 1 d. <...>“.

8. Prancūzijos Respublikos pareiškimas, susijęs su minėtu 32 straipsniu, suformuluotas taip:

„Pagal Pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos 32 straipsnį Prancūzija pareiškia, kad kaip vykdančioji valstybė ji ir toliau priims sprendimus dėl prašymų, susijusių su veikomis, įvykdytomis iki 1993 m. lapkričio 1 d. <...>, vadovaudamasi ekstradicijos sistema, kuri buvo taikoma iki 2004 m. sausio 1 dienos.“

2. Pamatinis sprendimas 2008/909/TVR

9. 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje [3], nustatoma sistema, kurios tikslas – palengvinti bausmės vykdymą kitoje nei nuosprendį baudžiamojoje byloje priėmusioji valstybėje narėje, siekiant geriau užtikrinti nuteistojo socialinę reabilitaciją.

3 — OL L 327, p. 27.

10. Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „šio sprendimo tikslas – nustatyti taisykles, pagal kurias valstybė narė, siekdama sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo asmens reabilitacijai, pripažįsta nuosprendį ir vykdo bausmę“.

11. Pamatinio sprendimo 2008/909 28 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „iki 2011 m. gruodžio 5 d. gautiems prašymams ir toliau taikomi galiojantys teisės aktai dėl nuteistųjų perdavimo. Prašymams, gautiems po tos datos, taikomos taisyklės, kurias valstybės narės priėmė pagal šį pamatinį sprendimą“.

C – *Nacionalinė teisė*

12. Prancūzijos baudžiamojo proceso kodekso (*Code de procédure pénale*, toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 695-24 straipsnyje nurodyti motyvai, kuriais remiantis galima atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį. Šiame straipsnyje nustatyta, kad „gali būti atsisakyta vykdyti Europos arešto orderį:

<…>

2. Jei siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba su laisvės atėmimu susijusią priemonę prašomas perduoti asmuo yra Prancūzijos pilietis, o kompetentingos Prancūzijos valdžios institucijos įsipareigoja ją įvykdyti“.

II – Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13. 2006 m. rugsėjo 14 d. Portugalijos baudžiamasis teismas išdavė Europos arešto orderį dėl atsakovo pagrindinėje byloje, Portugalijos piliečio João Pedro Lopes Da Silva Jorge, kad būtų įvykdyta penkerių metų įkalinimo bausmė, skirtą 2003 m. už 2002 m. įvykdytas veikas. Nuo tada J. P. Lopes Da Silva Jorge apsigyveno Prancūzijoje.

14. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad J. P. Lopes Da Silva Jorge 2009 m. liepos 11 d. susituokė su Prancūzijos piliete, su kuria gyvena Prancūzijos teritorijoje. Nuo 2008 m. vasario 3 d. pagal nuolatinę darbo sutartį, sudarytą su viena Prancūzijos bendrove, jis dirba regioninių reisų vairuotoju.

15. Iškviestas telefonu J. P. Lopes Da Silva Jorge 2010 m. gegužės 19 d. atvyko į Prancūzijos policijos tarnybą. Ten jam buvo pranešta apie dėl jo išduotą Europos arešto orderį ir apie Portugalijos valdžios institucijų prašymą jį perduoti siekiant įvykdyti bausmę. 2010 m. gegužės 20 d. *Cour d'appel d'Amiens* generalinis prokuroras kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, kad šis nuspręstų dėl J. P. Lopes Da Silva Jorge perdavimo Portugalijos valdžios institucijoms.

16. Vykstant procesui pagrindinėje byloje generalinis prokuroras iš esmės teigė, kad Portugalijos valdžios institucijos išdavė Europos arešto orderį laikydamosi teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir kad netaikytinas nė vienas iš Baudžiamojo proceso kodekse nustatytų privalomojo ar neprivalomojo nevykdymo pagrindų. Paprašytas pareikšti nuomonę dėl Teisingumo Teismo sprendimo *Wolzenburg* [4] reikšmės generalinis prokuroras pažymėjo, kad nors pagal Teisingumo Teismo išaiškinimą J. P. Lopes Da Silva Jorge turi teisę remtis Prancūzijos įstatymu, nustatančiu sąlygas, kurioms esant kompetentinga institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, taigi Baudžiamojo proceso kodekso 695-24 straipsniu, vis dėlto šiame straipsnyje nurodytas pagrindas, kuris susijęs tik su Prancūzijos piliečiais, pagal Pagrindų sprendimą 2002/584 yra neprivalomasis. Taigi Baudžiamojo

4 — 2009 m. spalio 6 d. sprendimas (C-123/08, Rink. p. I-9621).

proceso kodekso 695-24 straipsnis taikytinas tik su dviem sąlygomis: Europos arešto orderis turi būti išduotas dėl Prancūzijos piliečio ir kompetentingos Prancūzijos institucijos turi būti įsipareigojusios pačios įvykdyti bausmę. Todėl generalinis prokuroras daro išvadą, kad J. P. Lopes Da Silva Jorge reikia perduoti Portugalijos valdžios institucijoms.

17. Vykstant procesui pagrindinėje byloje J. P. Lopes Da Silva Jorge, priešingai, pareiškė nesutinkąs būti perduotas Portugalijos valdžios institucijoms ir paprašė leisti laisvės atėmimo bausmę atlikti Prancūzijoje remdamasis, pirma, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 8 straipsniu ir neproporcingu jo teisės į asmeninio gyvenimo gerbimą pažeidimu, padarytu sprendimu perduoti jį Portugalijos valdžios institucijoms siekiant įvykdyti Europos arešto orderį. Antra, remdamasis minėtu Sprendimu *Wolzenburg*, jis nurodė aplinkybę, kad pagal Prancūzijos teisę atsisakymo perduoti galimybė sudaryta tik Prancūzijos piliečiams, ir suabejojo dėl Baudžiamojo proceso kodekso 695-24 straipsnio suderinamumo su Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktu ir – platesne prasme – su nediskriminavimo principu, įtvirtintu SESV 18 straipsnyje [5].

18. Taigi kilus Sąjungos teisės aiškinimo sunkumų *chambre de l'instruction de la Cour d'appel d'Amiens* (Amjeno Apeliacinio teismo parengtinio tyrimo skyrius) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir sprendimu dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2011 m. sausio 31 d., kreipėsi į Teisingumo Teismą pagal SESV 267 straipsnį su šiais dviem prejudiciniais klausimais:

„1. Ar [SESV 18] straipsnyje įtvirtintam nediskriminavimo principui prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Baudžiamojo proceso kodekso 695-24 straipsnis, pagal kurią galimybė nevykdyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, suteikiama tik tuo atveju, jei prašomas perduoti asmuo yra Prancūzijos pilietis ir kompetentingos Prancūzijos institucijos įsipareigoja įvykdyti šią bausmę?

2. Ar pagrindų sprendimo [2002/584] 4 straipsnio [6 punkte] nurodyto nevykdymo pagrindo įgyvendinimo nacionalinėje teisėje principas paliekamas valstybių narių diskrecijai, ar yra privalomojo pobūdžio ir, svarbiausia, ar valstybė narė gali taikyti priemonę, kuria diskriminuojama dėl pilietybės?“

III – Procesas Teisingumo Teisme

19. J. P. Lopes Da Silva Jorge, Čekijos, Vokietijos, Prancūzijos, Nyderlandų, Austrijos, Lenkijos vyriausybės ir Europos Komisija pateikė Teisingumo Teismui rašytines pastabas.

20. 2012 m. sausio 31 d. posėdyje atsakovas pagrindinėje byloje, Vokietijos, Prancūzijos, Nyderlandų, Lenkijos vyriausybės ir Komisija pateikė pastabas žodžiu.

IV – Teisinis vertinimas

21. Logikos sumetimais pateikęs kelias pirmines pastabas, vertinimą pradėsiu nuo antrojo prejudicinio klausimo.

5 — Kadangi rašytiniuose dokumentuose, pirmiausia prašyme priimti prejudicinį sprendimą, minimas EB 12 straipsnis, aišku, kad manytina, jog kalbama apie SESV 18 straipsnį.

A – *Įžanginės pastabos*

1. Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos priimti prejudicinius sprendimus

22. Prancūzijos Respublika padarė pareiškimą pagal buvusią ES 35 straipsnio 2 dalį, kuriuo pripažino Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus laikantis buvusiame ES 35 straipsnio 3 dalies b punkte nustatytos tvarkos [6]. Be to, remiantis prie SESV pridėto Protokolo (Nr. 36) dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų 10 straipsnio 1 dalimi, Teisingumo Teismo įgaliojimai pagal buvusią ES sutarties VI antraštinę dalį išlieka tokie patys, kiek tai susiję su Sąjungos teisės aktais, priimtais iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, įskaitant tuos, kurie buvo priimti pagal buvusią ES 35 straipsnio 2 dalį. Taigi Teisingumo Teismas yra kompetentingas nuspręsti dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų.

2. Dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 taikymo

23. Nors pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 32 straipsnį vykdančiosios valstybės narės turi teisę ir toliau taikyti iki 2004 m. sausio 1 d. galiojusią ekstradicijos sistemą, iš Prancūzijos Respublikos pareiškimo matyti, kad ji pasilieka tokią teisę tik dėl veikų, įvykdytų iki 1993 m. lapkričio 1 dienos. Taigi atveju, kaip nagrinėjamasis pagrindinėje byloje, kai inkriminuojama veika, kuria grindžiamas prašymas vykdyti Europos arešto orderį, buvo vykdoma 2002 m., o pats šis prašymas pateiktas po 2004 m. sausio 1 d., taikytina Pagrindų sprendime 2002/584 nustatyta sistema.

24. Vis dėlto reikia išsiaiškinti, kokia yra Pamatinio sprendimo 2008/909 reikšmė pagrindinei bylai. Šio sprendimo, priimto 2008 m. lapkričio 27 d., tikslas – nustatyti taisykles, pagal kurias valstybė narė, siekdama sudaryti palankias sąlygas socialinei nuteistojo reabilitacijai, pripažįsta nuosprendį ir vykdo bausmę [7]. Galutinis šio pamatinio sprendimo įgyvendinimo terminas buvo 2011 m. gruodžio 5 diena [8]. Tačiau tai, kad vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai šis terminas praėjo, neturi tiesioginės reikšmės šiai bylai. Iš tikrųjų minėto pamatinio sprendimo 28 straipsnyje nustatyta, kad, nesant kitokios vienašalės deklaracijos, iki 2011 m. gruodžio 5 d. gautiems prašymams ir toliau taikomi galiojantys teisės aktai dėl nuteistųjų perdavimo. Prancūzijos valdžios institucijos prašymą vykdyti Europos arešto orderį gavo prieš 2011 m. gruodžio 5 d., todėl, nesant kitokios Prancūzijos Respublikos deklaracijos, atsakovo pagrindinėje byloje situacija turi būti nagrinėjama pagal Pagrindų sprendimą 2002/584.

B – *Dėl valstybėms narėms paliktos diskrecijos, susijusios su Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto įgyvendinimu*

25. Antruoju Teisingumo Teismui užduotu prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia nustatyti, ar valstybės narės privalo atitinkamose savo teisės sistemose įgyvendinti neprivalomojo nevykdymo pagrindą, nurodytą Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte, ir, jeigu į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar jos turi tai padaryti dėl visų minėtame punkte nurodytų atvejų, t. y. tiek savo valstybės piliečių, tiek kitų valstybių narių piliečių, kurie gyvena ar yra jų teritorijoje, atžvilgiu.

6 — Žr. informaciją, susijusią su pareiškimais, kuriais Prancūzijos Respublika ir Vengrijos Respublika pripažino Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus dėl Europos Sąjungos sutarties 35 straipsnyje nurodytų teisės aktų (OL C 318, 2005, p. 1).

7 — Žr. Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnį.

8 — Žr. Pamatinio sprendimo 2008/909 29 straipsnį. Prancūzijos Respublika nepaisė šio termino, nes mano išvados šioje byloje pateikimo metu įstatymo projektas, kuriuo siekiama į Prancūzijos teisės sistemą perkelti Pamatinį sprendimą 2008/909, vis dar svarstomas Parlamente (žr. 2012 m. sausio 11 d. Senatui pateiktą įstatymo projektą dėl įvairių nuostatų baudžiamosios teisės ir baudžiamojo proceso srityse priėmimo Prancūzijai vykdant tarptautinius įsipareigojimus).

26. Manau, kad sunkumų kyla ne tiek dėl aptariamos nuostatos redakcijos, kiek dėl teismo praktikos svyravimų, galėjusių lemti skirtingus aiškinimus. Todėl iš pradžių nagrinėsiu Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto formuluotę ir bendrąją šio sprendimo sistemą, paskui – valstybių narių diskreciją, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką.

27. Tačiau pirmiausia norėčiau pateikti kelias pastabas, kurios, mano manymu, yra esminės siekiant geriau suprasti šią bylą ir spręstinus klausimus. Šiuo atžvilgiu svarbu priminti, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalyje nurodyta, jog šis sprendimas „nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius principus“, įtvirtintus Sąjungos teisėje.

28. Nuoroda į pagrindines teises ir principus Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalyje turi veikti kaip apsaugos priemonė. Šio pagrindų sprendimo taikymo srityje ir, žvelgiant plačiau, policijos ir teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje tarpusavio pripažinimo principas, kuriuo pagrįsta Europos arešto orderio sistema, negali būti taikomas taip pat kaip pripažįstant kitos valstybės narės išduotą universiteto diplomą ar vairuotojo pažymėjimą. Negali būti kalbos ir apie tai, kad valstybės narės prisidėtų prie laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimo, dėl kurio nebūtų paisoma asmenų, kurių veiksmai galėjo sukelti grėsmę laisvei, saugumui ar teisingumui, pagrindinių teisių. Tarpusavio pripažinimo principas, pirmiausia kai jis taikomas Europos arešto orderiui, išduotam siekiant įvykdyti bausmę, kaip yra pagrindinėje byloje, negali būti taikomas automatiškai, bet, priešingai, turi būti suvokiamas atsižvelgiant į konkrečios situacijos, kuria pagrįstas kiekvienas prašymas vykdyti Europos arešto orderį, asmeninį ir žmogiškąjį aspektus. Taigi – ir Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalyje tai primenama – taikant tarpusavio pripažinimo principą, kaip jis suprantamas pagal šį pagrindų sprendimą, pagrindinių teisių, tarp jų pirmiausia – nuteistojo teisės į pagarbą jo orumui [9], paisymui didžiausią reikšmę turi teikti ne tik nacionalinės teisės aktų leidėjas, perkeldamas Sąjungos aktus, ir nacionalinės teisminės institucijos, naudodamosi Sąjungos teisės joms suteiktais įgaliojimais, bet ir Teisingumo Teismas, kai į jį kreiptasi dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 nuostatų išaiškinimo. Būtent atsižvelgiant į šį viršiausią principą – žmogaus orumo apsaugą, kuris yra pagrindinių teisių apsaugos kertinis akmuo Sąjungos teisės sistemoje, turi būti ne tik užtikrinamas, bet prireikus ir apribojamas laisvas nuosprendžių, priimtų baudžiamosiose bylose, judėjimas.

29. Taigi siūlau tęsti vertinimą visą laiką turint galvoje šį humanistinį tarpusavio pripažinimo principo aiškinimą.

1. Pažodinis ir teleologinis aiškinimas

30. Pirmiausia primintina, kad Pagrindų sprendimas, kaip Sąjungos teisės aktas, pagal buvusį ESS 34 straipsnio 2 dalies b punktą yra privalomas valstybėms narėms „rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos pasirenka [jo] įgyvendinimo formą ir būdus“.

31. Konkrečiai kalbant, Pagrindų sprendimo 2002/584 3 ir 4 straipsniuose vykdančiosios valstybės teisminėms institucijoms nurodyti Europos arešto orderio nevykdymo pagrindai. Išsamiai išvardyti minėtame pagrindų sprendime, kad nekiltų grėsmė pačiam perdavimo principui, šie pagrindai susiję tiek su privalomuoju, tiek su neprivalomuoju nevykdymu. Iš tikrųjų iš 4 straipsnio pavadinimo („Europos arešto orderio neprivalomo nevykdymo pagrindai“) matyti, kad neprivalomasis yra ne šių pagrindų įgyvendinimas, kurį atlieka valstybės narės, o Europos arešto orderio vykdymas, dėl kurio sprendžia nacionalinės teisminės institucijos [10].

9 — Teisė į pagalbą žmogaus orumui yra pirmoji iš pagrindinių teisių, įtvirtintų Pagrindinių Europos Sąjungos teisių chartijoje (žr. šios Chartijos 1 straipsnį).

10 — Formuluotė tokia pat aiški ir kitose kalbinėse versijose: čia iš esmės remiuosi Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto pavadinimu versijose ispanų („Motivos de no ejecución facultativa de la orden de detención europea“), anglų („Grounds for optional non-execution of the European arrest warrant“), italų („Motivi di non esecuzione facoltativa del mandato di arresto europeo“) ir portugalų („Motivos de não execução facultativa do mandado de detenção europeu“) kalbomis.

32. Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte, nagrinėjamame atskirai nuo kitų šio straipsnio punktų, iš tikrųjų nustatyta, kad vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, jei šis išduotas siekiant įvykdyti bausmę, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje narėje arba yra jos pilietis ar gyventojas ir ši valstybė įsipareigoja įvykdyti šią bausmę pagal savo nacionalinę teisę.

33. Taigi pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktą, aiškinamą atsižvelgiant į buvusį ESS 34 straipsnį, reikalaujama, kad valstybės narės savo teisės sistemoje įgyvendintų nevykdymo pagrindą, nurodytą minėtame punkte, be to, su visomis jame nustatytomis sąlygomis. Nemanau, kad reikėtų teikti didelę reikšmę tam, kad minėto punkto tekste vartojamas jungtukas „arba“. Tiesa, kaip pažymėjo kai kurios bylos šalys, dalyvavusios teismo posėdyje, šis jungtukas vartojamas daugelyje kalbinių versijų[11], nors, pavyzdžiui, versijoje vokiečių kalba, apibrėžiant asmenų, kurių atžvilgiu gali būti taikomas minėto pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punkte nurodytas nevykdymo pagrindas, kategorijas, vartojamas jungtukas „und“ („ir“). Vis dėlto manau, kad šis argumentas yra ne tik nereikšmingas, bet ir mažų mažiausia neįtikinamas, nes nebūtų jokios prasmės versijoje prancūzų kalba formuluoti 4 straipsnio 6 punktą vartojant jungtuką „ir“. Taip kiltų rizika išplėtoti absurdišką argumentą, kad minėtas pagrindas gali būti taikomas tik asmeniui, kuris yra vykdančiosios valstybės pilietis, joje yra ir joje gyvena.

34. Net darant prielaidą, kad valstybės narės neprivalo įgyvendinti Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto, nes Prancūzijos teisės aktų leidėjas aiškiai ketino jį perkelti Baudžiamojo proceso kodekso 695-24 straipsniu, jis turėjo tai padaryti visų 6 punkte nurodytų asmenų kategorijų atžvilgiu. Iš tikrųjų, nepaisant galimų skirtumų kalbinėse versijose, iš minėto pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punktu siekiamo tikslo, mano manymu, neabejotinai matyti, kad valstybės narės turi įgyvendinti šį punktą taip, kad jų teisminės institucijos, atlikdamos visapusišką ne tik savo piliečių, bet ir kitų valstybių narių piliečių konkrečios situacijos vertinimą, prireikus galėtų nevykdyti Europos arešto orderio, jeigu jie atitinka Pagrindų sprendime 2002/584 nustatytas sąlygas.

35. Priešingai, nei teigė dauguma į šią bylą įstojusių šalių, nemanau, kad tokia išvada prieštarauja pagrindiniam principui, kuriuo grindžiamas Pagrindų sprendimas 2002/584, būtent tarpusavio pripažinimo principui. Šių šalių teigimu, minėtame sprendime nurodytus nevykdymo pagrindus reikia aiškinti itin siaurai, siekiant palengvinti perdavimą pagal tarpusavio pripažinimo principą.

36. Iš tikrųjų pagal Teisingumo Teismo praktiką šis principas, „kuriuo pagrįsta Pamatinio [Pagrindų] sprendimo 2002/584 sistema, remiantis šio sprendimo 1 straipsnio 2 dalimi, reiškia, kad valstybės narės iš principo privalo vykdyti Europos arešto orderį“[12]. Tačiau pažymėtina, kad, nepaisant minėtame pagrindų sprendime skiriamos didelės reikšmės tarpusavio pripažinimo principui, Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė nevykdymo pagrindus. Jie išvardyti išsamiai, o tai kaip tik leidžia užtikrinti, kad iš principo Europos arešto orderiai būtų vykdomi. Konkrečiai kalbant, Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktu siekiama padidinti perduoti prašomo asmens socialinės reabilitacijos galimybes atlikus skirtą bausmę[13]. Taigi tarpusavio pripažinimo principas, kuris įgyvendinamas Pagrindų sprendimu 2002/584, nors ir labai svarbus, vis dėlto nėra Sąjungos teisės aktų leidėjo sumanytas kaip absoliutus. Tai patvirtina, kaip minėjau, priminimas apie pagrindines teises Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalyje. Todėl minėto pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punkte aiškiai atsispindi Sąjungos teisės aktų leidėjo noras palikti kompetentingoms teisminėms institucijoms galimybę prireikus suderinti minėtą principą su siekiu kartu apsaugoti tokią pat svarbią vertybę, kaip antai sėkminga nuteistojo socialinė reabilitacija.

11 — Taip yra pirmiausia versijose ispanų, anglų, prancūzų, italų ir portugalų kalbomis.

12 — Minėto Sprendimo *Wolzenburg* 57 punktas.

13 — Ten pat, 67 punktas.

37. Šis reabilitacijos tikslas nėra susijęs vien su individualiais nuteistojo asmens interesais. Sėkminga socialinė reabilitacija minėtam asmeniui įprastoje aplinkoje yra ir papildoma garantija visuomenei – į kurią jis būtinai įsilies, – kad mažėja tikimybė, jog neteisėti veiksmai pasikartos. Reikšmė, kurią tam teikia Sąjungos teisės aktų leidėjas, aiškiai patvirtinama Pamatiniu sprendimu 2008/909, kuriuo pagal jo 3 straipsnio 1 dalį siekiama „sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo asmens reabilitacijai“.

38. Teisingumo Teismas yra patvirtinęs, kad „Pamatinio [Pagrindų] sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte <...> visų pirma siekiama leisti vykdančiajai teisminei institucijai suteikti ypatingą reikšmę galimybei padidinti prašomo perduoti asmens šansus socialiai reintegruotis atlikus skirtą bausmę <...>, tačiau šis iš tikrųjų svarbus tikslas negali kliudyti tam, kad įgyvendindamos šį pamatinį [pagrindų] sprendimą valstybės narės pagal jo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą esminę taisyklę apribotų situacijas, kai galima atsisakyti perduoti asmenį, kuriam taikomas [minėto] 4 straipsnio 6 punktas“[14]. Taip Teisingumo Teismas tik priminė, kad minėtu 4 straipsnio 6 punktu nesiekiama įtvirtinti besąlyginės nuteistojo teisės atlikti bausmę vykdančiosios valstybės teritorijoje ir kad toje byloje nacionalinės teisės akto, pagal kurį neprivalomojo nevykdymo pagrindas kitų valstybių narių piliečiams taikytinas su teisėto gyvenimo nepertraukiamą penkerių metų laikotarpį sąlyga, taikymas neprieštarauja minėtam pagrindų sprendimui. Tada Teisingumo Teismas priėmė poziciją dėl teisės akto, apribojančio – tačiau numatančio – atvejus, kuriais galima nevykdyti Europos arešto orderio, taikymo konkrečioje situacijoje. Beje, toliau dar aptarsiu klausimą dėl būtinybės atsargiai remtis esama Teisingumo Teismo praktika[15].

39. Priešingai, nei teigė Prancūzijos vyriausybė, pagal mano siūlomą Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto aiškinimą nėra nei įtvirtinamas prašomo perduoti asmens nebaudžiamumas, nei ginčijamas tarpusavio pripažinimo principas, nes iš tikrųjų vykdančioji valstybė gali nevykdyti Europos arešto orderio tik su aiškia sąlyga, kad įsipareigoja įvykdyti bausmę savo teritorijoje, neginčydama sprendimo, kuriuo ši bausmė paskirta. Šiuo atžvilgiu logika, kuria grindžiamas teismo sprendimų tarpusavio pripažinimas, visai nepažeidžiama net tuo atveju, kai prašomas perduoti asmuo atlieka bausmę vykdančiojoje, o ne Europos arešto orderį išdavusiojoje valstybėje narėje. Todėl man atrodo, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto aiškinimas, kurį siūlau Teisingumo Teismui, neprieštarauja nei bendrajai šio sprendimo sistemai, nei juo siekiamiems tikslams.

40. Galiausiai vis dėlto manau, kad Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto aiškinimu, pagal kurį būtų galima pripažinti šiam sprendimui neprieštaraujančiu nacionalinės teisės aktą, kuriuo besąlygiškai atmetama neprivalomojo nevykdymo pagrindo taikymo bet kuriam Sąjungos piliečiui, esančiam ar gyvenančiam tam tikros valstybės narės teritorijoje, galimybė vien dėl to, kad jis nėra tos valstybės narės pilietis, būtų akivaizdžiai pažeidžiama daugelis pagrindinių teisių ir teisinių principų, kurių privaloma paisyti pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalį, todėl ir pats šis aiškinimas būtų sunkiai suderinamas su šiame straipsnyje nustatytais reikalavimais.

2. Valstybių narių diskrecija ir Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto taikymo sritis *ratione personae*

41. Minėtame Sprendime *Wolzenburg* Teisingumo Teismas pripažino, kad „įgyvendindamos Pamatinio [Pagrindų] sprendimo 2002/584 4 straipsnį, būtent jo 6 dalį [punktą], <...> valstybės narės neišvengiamai turi tam tikrą diskreciją“[16]. Vis dėlto nemanau, kad šiuo atveju būtų kalbama apie ką kita nei pagal Sutartį pripažįstama valstybių narių diskrecija pasirinkti pamatinių sprendimų įgyvendinimo formą ir būdus. Šiaip ar taip, šia diskrecija turi būti naudojamasi nepažeidžiant Sąjungos teisės[17].

14 — Ten pat, 62 punktas.

15 — Žr. šios išvados 43 punktą.

16 — Minėto Sprendimo *Wolzenburg* 61 punktas.

17 — Ten pat, 45 punktas.

42. Į Teisingumo Teismą jau buvo kreiptasi dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto išaiškinimo ir suinteresuotosios šalys, pateikusios pastabas vykstant šiam procesui, ne kartą rėmėsi Sprendimu *Kozłowski* [18] ir minėtu Sprendimu *Wolzenburg*, priimtais šioje srityje. Dauguma minėtų šalių padarė išvadą, kad Teisingumo Teismas Sprendimo *Wolzenburg* 58 punkte suteikė nacionaliniam teisės aktų leidėjui laisvę įgyvendinti įvairius pagrindus, nurodytus Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnyje. Minėtame Sprendimo *Wolzenburg* punkte Teisingumo Teismas teigė, kad „nacionalinės teisės aktų leidėjas, kuris remdamasis minėto pamatinio [pagrindų] sprendimo 4 straipsnyje suteiktomis galimybėmis nusprendžia apriboti situacijas, kai jo vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti perduoti prašomą asmenį, tik dar labiau sustiprina šiuo pamatiniu [pagrindų] sprendimu nustatytą perdavimo sistemą, įtvirtindamas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę“.

43. Tačiau nereikia pamiršti, kad nacionalinės teisės atžvilgiu situacija byloje *Wolzenburg* buvo visiškai kitokia, nes tada Teisingumo Teismas turėjo spręsti dėl teisės akto, kuriuo faktiškai įgyvendinamas Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktas, ir tai daroma ir kitų valstybių narių nei vykdančiosios valstybės narės piliečių atžvilgiu. Tai esminis skirtumas, palyginti su šia byla, todėl reikia labai atsargiai remtis Teisingumo Teismo teiginiais, išdėstytais šioje srityje priimtuose sprendimuose, pirmiausia minėtame Sprendime *Wolzenburg*, kurie nėra *ipso facto* taikytini tuo atveju, kai pagal valstybės narės nacionalinį teisės aktą Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktas taikomas tik jos piliečiams. Taigi minėtas 58 straipsnis turi būti aiškinamas atsižvelgiant į konkretų tuometinį nacionalinį kontekstą.

44. Taigi, jei iš minėto punkto darytina išvada – tik tokia, kad Pagrindų sprendime 2002/584 valstybėms narėms nenustatyta pareiga pripažinti kitų valstybių narių piliečių, gyvenančių ar esančių jų teritorijoje, besąlyginę teisę į tai, kad nebūtų vykdomas dėl jų išduotas Europos arešto orderis. Pripažįstama valstybių narių diskrecija, kuri taip pat nagrinėjama minėtame sprendime, visiškai gali būti įgyvendinama ir apribojant tokius atvejus [19], tačiau, suprantama, ne griežtai atmetant galimybę visiems kitų valstybių narių piliečiams taikyti neprivalomojo nevykdymo pagrindą, nurodytą minėto pagrindų sprendimo 4 straipsnio 6 punkte. Aišku, kad Pagrindų sprendimu 2002/584 valstybės narės įpareigojamos savo teisminėms institucijoms nustatyti pareigą – tuo atveju, jei šioms institucijoms yra pateiktas prašymas nevykdyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti bausmę, skirtą vykdančiosios valstybės piliečiui arba šioje valstybėje esančiam ar gyvenančiam asmeniui – išnagrinėti kiekvieną konkrečią situaciją atliekant visapusišką vertinimą [20].

45. Be to, iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat visiškai aiškiai matyti, kad jis nemano, jog Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto taikymo sritis *ratione personae* yra susijusi pasirinktinai arba su vykdančiosios valstybės narės piliečiais, arba su kitų valstybių narių piliečiais, gyvenančiais ar esančiais jos teritorijoje, arba su abiem šiomis piliečių kategorijomis kartu. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas minėto Sprendimo *Kozłowski* 34 punkte nurodė, kad „remiantis pagrindų sprendimo [2002/584] 4 straipsnio 6 punktu, į šio neprivalomo nevykdymo pagrindo taikymo sritį patenka tik asmenys, kurie, nebūdami vykdančiosios narės piliečiai, joje „yra“ arba „yra (jos) gyventojai“.

46. Dėl visų nurodytų priežasčių siūlau Teisingumo Teismui į antrąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip, kad valstybės narės – nepažeisdamos pagal Sąjungos teisę naudojamos diskrecijos nustatyti sąlygas, kuriomis Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte nurodytas nevykdymo pagrindas gali būti taikomas kitų valstybių narių piliečiams, gyvenantiems ar esantiems jų teritorijoje, – privalo

18 — 2008 m. liepos 17 d. Sprendimas *Kozłowski* (C-66/08, Rink. p. I-6041).

19 — Beje, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Nyderlandų teisės aktas, pagal kurį Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktas besąlygiškai taikomas Nyderlandų piliečiams ir kitų valstybių narių piliečiams su sąlyga, kad šie būtų teisėtai nepertraukiamą bent penkerių metų laikotarpį gyvenę Nyderlandų teritorijoje, neprieštarauja Sąjungos teisei.

20 — Tai aiškiai patvirtinama Pagrindų sprendimo 2002/584 8 konstatuojamojoje dalyje, kurioje nustatyta, kad „sprendimams dėl Europos arešto orderio vykdymo turi būti taikoma pakankama kontrolė, o tai reiškia, kad valstybės narės, kurioje prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas, teisminė institucija turi priimti sprendimą dėl jo (jos) perdavimo“.

įgyvendinti minėtą 4 straipsnio 6 punktą taip, kad vykdančiosios teisminės institucijos turėtų galimybę nevykdyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti bausmę, tiek savo piliečių, tiek kitų valstybių narių piliečių, esančių ar gyvenančių jų teritorijoje, atžvilgiu, ir šia galimybe minėtos institucijos turi galėti naudotis atsižvelgdamos į kiekvienu konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes.

C – *Dėl pirmojo prejudicinio klausimo*

47. Mano manymu, atsakymo į pirma išnagrinėtą klausimą pakanka, kad būtų naudingai paaiškinta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Tačiau jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad valstybės narės neprivalo vien pagal Pagrindų sprendimą 2002/584 įgyvendinti jo 4 straipsnio 6 punkto tiek savo piliečių, tiek kitų valstybių narių piliečių, kurie yra ar gyvena jų teritorijoje, atžvilgiu, ir padarytų išvadą, kad Prancūzijos valstybė naudojosi savo diskrecija visiškai pagal Pagrindų sprendimą 2002/584, jis turėtų nuspręsti dėl to, ar nediskriminavimo principui prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, kaip aptariamoji pagrindinėje byloje.

48. Pirmiausia pažymėtina, kad atsakovas pagrindinėje byloje pasinaudojo teise laisvai judėti atvykdamas į Prancūzijos teritoriją, kur jis teisėtai gyvena ir yra sukūręs šeimą. Tačiau valstybės narės, įgyvendindamos kokį nors pamatinį sprendimą, negali pažeisti Sąjungos teisės, visų pirma – nuostatų, susijusių su pripažįstama kiekvieno Sąjungos piliečio teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje [21]. Todėl Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad valstybės narės pilietis, teisėtai gyvenantis kitoje valstybėje narėje, turi teisę remtis nediskriminavimo principu ginčydamas nacionalinės teisės aktą, kuriame nustatomos sąlygas, kuriomis kompetentinga teisminė institucija gali nevykdyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę [22]. *A fortiori* tai sietina su pagrindinėje byloje aptariamu Prancūzijos teisės aktu, pagal kurį jokiam Sąjungos piliečiui, išskyrus Prancūzijos piliečius, netaikomas Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte nurodytas nevykdymo pagrindas. Todėl darytina išvada, kad atsakovas pagrindinėje byloje turi teisę remtis SESV 18 straipsniu ginčydamas minėtą teisės aktą. Taigi lieka nustatyti, ar dėl Baudžiamojo proceso kodekso 695-24 straipsnio yra diskriminuojama dėl pilietybės.

49. Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad pagal nediskriminavimo principą reikalaujama, jog panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pagrįstas [23].

50. Iš minėto Prancūzijos teisės akto aiškiai matyti, kad požiūris į kitų valstybių narių piliečius yra kitoks nei į Prancūzijos piliečius. Iš tikrųjų kai kurių vyriausybių pateiktam argumentui, kad tokiu atveju atitinkamos valstybės narės piliečių padėtis nepanaši į kitų valstybių narių piliečių padėtį, negali būti pritarta. Minėtos vyriausybės pabrėžė skirtumą tarp ryšio, siejančio pilietį su valstybe, kurios pilietybę jis turi, ir ryšio, siejančio Sąjungos pilietį su valstybe, kuri yra jo gyvenamosios vietos valstybė, taigi kurios pilietybės jis neturi. Pavyzdžiui, kiekvienas Prancūzijos pilietis dėl turimos šios šalies pilietybės yra labai glaudžiu ryšiu susijęs su Prancūzijos visuomene, ir šia aplinkybe pateisinama tai, kad Prancūzijos valstybė tik jo atžvilgiu įsipareigoja savo teritorijoje įvykdyti kitoje Sąjungos valstybėje narėje paskirtą bausmę. Vis dėlto manau, kad jei būtume laikęsi tokio požiūrio, Sąjungos teisėje tikrai nebūtų įvykę tų nepaprastų pokyčių, kurie iki šiol būdingi jos raidai. Toks samprotavimas man atrodo labai nešiuolaikiškas.

51. Nesunku suprasti, kad valstybė narė nori užsitikrinti garantijas ir įsipareigoti įvykdyti užsienyje skirtą bausmę – o tai neginčijamai yra sunki pareiga, tenkanti minėtai valstybei – tik asmenų, kuriuos su šios valstybės visuomene sieja faktinis, stabilus ir tvarus ryšys, atžvilgiu. Tačiau visiškai neteisinga teigti, kad tokiu ryšiu su šia valstybe gali būti susiję tik asmenys, turintys jos pilietybę. Atsakovo

21 — Žr. minėto Sprendimo *Wolzenburg* 45 punktą.

22 — Ten pat, 47 punktas.

23 — Žr., be kita ko, 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimą *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, Rink. p. I-3633, 56 punktas ir jame nurodyta teismo praktika) ir minėto Sprendimo *Wolzenburg* 62 punktą.

pagrindinėje byloje atvejis yra akivaizdus to pavyzdys. Sąjungos teisėje įtvirtinta teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje lemia ir tai, kad šiandien nebegalima neginčijamai preziumuoti, kad nuteistojo reabilitacijos galimybės yra didesnės tik valstybėje, kurios pilietybę jis turi. Taigi darytina išvada, kad pagal minėtą Prancūzijos teisės aktą panašios situacijos yra vertinamos skirtingai.

52. Toks nevienodas požiūris gali neprieštarauti nediskriminavimo principui, jeigu yra objektyviai pagrįstas ir proporcingas teisėtai siekiamam tikslui, t. y. nevienodu požiūriu neturi būti viršijama tai, kas būtina šiam tikslui pasiekti [24].

53. Prancūzijos vyriausybė teigia, kad nevienodas požiūris į Prancūzijos piliečius ir į kitų valstybių narių piliečius yra objektyviai paaiškinamas. Minėta vyriausybė nurodo kliūtį, susijusią su galiojančia jos nacionaline teise. Iš tikrųjų Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte nustatyta, kad vykdančioji valstybė narė įsipareigoja įvykdyti užsienyje skirtą bausmę savo teritorijoje pagal savo nacionalinę teisę. Tačiau pagal galiojančią Prancūzijos pozityviąją teisę Prancūzijos valstybė negali prisiimti tokio įsipareigojimo. Prancūzijos vyriausybė šiuo atžvilgiu priminė, kad dėl užsienyje skirtos bausmės įvykdymo Prancūzijoje kyla sudėtingų teisinių klausimų, kurie nėra reglamentuoti Pagrindų sprendimu 2002/584, todėl jo 4 straipsnio 6 punkte daroma nuoroda į valstybių narių nacionalinės teisės sistemas. Teisinė užsienyje skirtų bausmių įgyvendinimo sistema nėra vienalytė, be to, dažniausiai priklauso nuo tarptautinių dvišalių ar daugiašalių sutarčių ir Prancūzijos valstybė negali vienašališkai nuspręsti įvykdyti savo teritorijoje bausmę, skirtą kitoje valstybėje narėje, nes negali nuteistajam užtikrinti, kad jo bausmės atlikimas bus pripažintas ją skyrusioje valstybėje.

54. Mano manymu, šiuos argumentus galima atremti dviem būdais: iš pradžių atmetant pateiktą pagrindą, paskui įrodant akivaizdų Prancūzijos teisės akto neproporcingumą.

55. Dėl Prancūzijos vyriausybės nurodytos kliūties, susijusios su galiojančia jos nacionaline teise, pirmiausia primintina, kad Teisingumo Teismas retai yra pritaręs tokio pobūdžio argumentams.

56. Taip pat pažymėtina, kad Prancūzijos vyriausybė teismo posėdyje pripažino, kad šiuo metu pagal Prancūzijos teisę negalima įvykdyti kitoje valstybėje narėje skirtos bausmės Prancūzijos pilietybės neturinčiam asmeniui veikiau dėl teisės aktų leidėjo pateikto Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkto, kuriame valstybėms narėms nustatyta pareiga vienodai vertinti savo piliečius ir kitų valstybių narių piliečius, išaiškinimo nei dėl neįveikiamos teisinės kliūties, kurią sudaro šiuo metu Prancūzijos valstybę saistančios tarptautinės sutartys. Šiuo atžvilgiu Komisija teisingai pažymėjo, kad Prancūzijos valstybė, kaip ir visos Sąjungos valstybės narės, yra Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos šalis [25]. Joje nustatyta, kad perdavimas gali įvykti, jei nuteistasis yra vykdančiosios valstybės pilietis [26], bet nurodyta ir tai, kad valstybės, kurios yra šios konvencijos šalys, gali bet kuriuo metu pateikdamos deklaraciją vienašališkai apibrėžti minėtoje konvencijoje vartojamą „piliečio“ sąvoką [27], taigi Prancūzijos valstybė iš tikrųjų galėjo išplėsti minėtos konvencijos nuostatų taikymo sritį, įtraukdama į ją ir kitų valstybių narių piliečius [28].

57. Galiausiai net darant prielaidą – dėl to, kuo, suprantama, nesu įsitikinęs, – kad teisiniai aspektai, susiję su kitoje valstybėje narėje skirtos bausmės įvykdymu, yra reglamentuoti tik priėmus Pamatinį sprendimą 2008/909, negaliu nepažymėti, kad per nustatytą laiką neįgyvendinęs minėto pamatinio sprendimo Prancūzijos teisės aktų leidėjas nuo 2011 m. gruodžio 15 d. tik pats yra atsakingas už

24 — Minėtas Sprendimas *Wolzenburg* (69 punktas).

25 — Žr. šios išvados 2 punktą.

26 — Žr. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos 3 straipsnio 1 dalies a punktą.

27 — Žr. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos 3 straipsnio 4 dalį.

28 — Beje, analizuojant vienašales valstybių, kurios yra Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos šalys, deklaracijas matyti, kad bent septynios Sąjungos valstybės narės į sąvokos „piliečiai“, kaip tai suprantama pagal minėtą konvenciją, taikymo sritį įtraukė ir asmenis, kurių gyvenamoji vieta arba nuolatinė gyvenamoji vieta yra vykdančiosios valstybės narės teritorijoje arba kurie joje galutinai apsigyveno (Danijos Karalystė, Nyderlandų Karalystė, Portugalijos Respublika, Slovakijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė). Airija bei Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė savo ruožtu numato galimybę išplėsti minėtos sąvokos taikymo sritį atsižvelgdama į glaudžių ryšių, siejančių nuteistąjį asmenį su atitinkama valstybe, įvertinimą.

tariamą spragą savo nacionalinėje teisėje ir taip galėtų, jei Teisingumo Teismas nuspręstų pritarti argumentui, susijusiam su kliūtimis, kylančiomis dėl galiojančios Prancūzijos pozityviosios teisės, ir toliau turėti naudos iš savo aplaidumo. Tačiau – Prancūzijos vyriausybė tai irgi pripažino teismo posėdyje – Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte daroma lanksti nuoroda į nacionalinę teisę, taigi, net jei prašymams, vykdančiosios valstybės gautiems iki 2011 m. gruodžio 5 d., ir toliau taikomas Pagrindų sprendimas 2002/584, į Pamatinio sprendimo 2008/909 svarbą būtų galima atsižvelgti kaip tik dėl to, kad įgyvendinant pastarąjį sprendimą būtų pakeistos ir pritaikytos valstybių narių teisės sistemos.

58. Be to, akivaizdu, kad teisės aktas, kurio pasekmė ta, jog Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte nurodytas nevykdymo pagrindas tiesiog nėra taikomas nė vienam Sąjungos piliečiui, išskyrus Prancūzijos piliečius, yra neproporcingas. Tokiu teisės aktu kompetentingoms teisminėms institucijoms sistemingai neleidžiama naudotis savo įgaliojimais vertinti konkrečias situacijas ir daroma kategoriška ir neginčijama prielaida, kad nėra teisinės galimybės įvykdyti bausmę Prancūzijos teritorijoje. Tačiau iš Prancūzijos vyriausybės išplėtotų argumentų matyti, kad padėtis yra sudėtingesnė ir kad, nesant galimybės nustatyti vienodo teisinio pagrindo, taikytino visiems atvejams, kuriuos gali tekti nagrinėti vykdančiosios valstybės teisminėms institucijoms, taikytina teisė nustatytina kiekvienu konkrečiu atveju, nes ji gali keistis atsižvelgiant į tai, kurios valstybės pilietis yra nuteistasis asmuo. Taigi pagrindinėje byloje aptariamas teisės aktas yra neproporcingas tiek, kiek juo minėtas pagrindas *a priori* netaikomas nuteistiesiems asmenims, kurie, atsižvelgiant į jų prašymu taikytinas teisės normas, vis dėlto galėtų siekti, kad jiems skirta bausmė būtų įvykdyta Prancūzijos teritorijoje.

59. Dėl visų nurodytų priežasčių siūlau Teisingumo Teismui į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmąjį klausimą atsakyti taip, kad SESV 18 straipsnyje įtvirtintam nediskriminavimo principui prieštarauja nacionalinės teisės aktas, kaip antai aptariamas pagrindinėje byloje, pagal kurį galimybė nevykdyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti bausmę, suteikiama tik tuo atveju, jei prašomas perduoti asmuo yra Prancūzijos pilietis ir kompetentingos Prancūzijos institucijos įsipareigoja įvykdyti šią bausmę.

D – *Dėl atitinkamo aiškinimo pareigos*

60. Sprendime *Pupino* Teisingumo Teismas nusprendė, kad „atitinkamo aiškinimo principas taikytinas ir pagrindų sprendimų, priimtų pagal Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį, atžvilgiu. Jei taikoma nacionalinė teisė, šią teisę aiškinantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi tai daryti kuo labiau atsižvelgdamas į pagrindų sprendimo nuostatas ir tikslus, kad pasiektų juo siekiamą tikslą ir laikytųsi [buvusio] ES 34 straipsnio 2 dalies b punkto“ [29]. Be to, „nacionalinio teismo pareiga aiškinant susijusias nacionalinės teisės normas atsižvelgti į pagrindų sprendimo turinį pasibaigia, jei ši nacionalinė teisė negali būti taikoma taip, kad pasiektų tikslą, suderinamą su pagrindų sprendimo tikslu. Kitaip tariant, atitinkamo aiškinimo principas negali pagrįsti nacionalinės teisės *contra legem* aiškinimo“ [30].

61. Prašymą priimti sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar atitinkamas nacionalinės teisės aiškinimas galimas šioje byloje. Aš tik primenu, kad tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažintų, jog toks aiškinimas galimas, pavyzdžiui, aiškindamas, kad žodžių junginys „Prancūzijos pilietis“, vartojamas Baudžiamojo proceso kodekso 695-24 straipsnio 2 dalyje, sietinas ir su lygiavertėmis pilietybėmis, kaip antai kitų Sąjungos valstybių narių pilietybės, minėtas teismas turėtų atsižvelgti į įvairius tikslus, kurių siekiama Pagrindų sprendimu 2002/584, tarp jų ir sėkmingą socialinę nuteistojo asmens reabilitaciją, taip pat galėtų naudingai pasiremti kriterijais,

29 — 2005 m. birželio 16 d. sprendimas (C-105/03, Rink. p. I-5285, 43 punktas).

30 — Ten pat, 47 punktas.

Teisingumo Teismo nurodytais Sprendimo *Kozłowski* 48 punkte, ir teiginiu, išdėstytu minėto Sprendimo *Wolzenburg* 76 punkte, siekdamas išsamiai įvertinti ryšį tarp atsakovo pagrindinėje byloje ir Prancūzijos visuomenės, kad nustatytų, ar šis gali siekti, kad jam skirta bausmė būtų įvykdyta Prancūzijos teritorijoje.

V – Išvada

62. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Cour d'appel d'Amiens* pateiktus du prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. Valstybės narės – nepažeisdamos pagal Sąjungos teisę naudojamos diskrecijos nustatyti sąlygas, kuriomis 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos 4 straipsnio 6 punkte nurodytas nevykdymo pagrindas gali būti taikomas kitų valstybių narių piliečiams, gyvenantiems ar esantiems jų teritorijoje, – privalo įgyvendinti minėtą 4 straipsnio 6 punktą taip, kad vykdančiosios teisminės institucijos turėtų galimybę nevykdyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti bausmę, tiek savo piliečių, tiek kitų valstybių piliečių, esančių ar gyvenančių jų teritorijoje, atžvilgiu ir šia galimybe minėtos institucijos turi galėti naudotis atsižvelgdamos į kiekvienu konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes.

2. Bet kuriuo atveju SESV 18 straipsnyje įtvirtintam nediskriminavimo principui prieštarauja nacionalinės teisės aktas, kaip antai aptariamas pagrindinėje byloje, pagal kurį galimybė nevykdyti Europos arešto orderio, išduoto siekiant įvykdyti bausmę, suteikiama tik tuo atveju, jei prašomas perduoti asmuo yra Prancūzijos pilietis ir kompetentingos Prancūzijos institucijos įsipareigoja įvykdyti šią bausmę.